

Sessie 1 – Mensenrechten realiseren op de plek waar je woont.

Autonomie en vrijheid voor iedere persoon met een handicap.

Mensenrechten zijn inherent aan zowel de zoektocht naar, het debat rond en het conceptualiseren van de-institutionalisering. Tijdens de sessie gingen we dieper in op de verschillende uitdagingen en onze gezamenlijke zoektocht om mensenrechten te realiseren op de plekken waar je als burgers met een handicap woont

In 2006 werd het Verdrag van de Verenigde Naties voor de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH) aangenomen, ratificatie door België volgde in 2009. Mensenrechten bieden zo een sterk kader voor de-institutionalisering, maar sociale verandering blijft moeilijk te realiseren. Tijdens deze sessie bouwden we verder op het voorafgaand traject en de debatavond 'Human Rights @ De Krook' en trokken we het debat bewust verder open om zowel de diversiteit *an sich* als specifieke uitdagingen een plaats te geven.

Tijdens de eerste bijdrage gaven Koen Dalle en Jelle Waes een inkijk in de evoluties in Viro vzw en hoe het inzetten op kleinschaligheid en meer buurtgericht werken de organisatie heeft doen kantelen. De ervaring hierbij is dat het belangrijk is om blijvend in te zetten op logica's en deze mee te 'de-institutionaliseren': het realiseren van privacy en autonomie (van de inrichting van de woonst tot doorleefde inspraak) is zo een essentiële opdracht en blijvende zoektocht.

De tweede bijdrage werd vormgegeven door Vanessa Dermaut en Marleen Van De Vijver, respectievelijk medewerker en bewoonster van 't Venster (Uniek vzw). Doorheen de getuigenis van Marleen werd de eigen keuze voor een collectieve woonplek beschreven, zoekend naar zowel de realisatie van autonomie en vrijheid als naar de gepaste ondersteuning in een zorgafhankelijke positie. Ook deze bijdrage benadrukte het belang van autonomie in de residentie, als een realisatie van mensenrechten maar ook als een continue opdracht die nooit als evident beschouwd kan worden. Nauwe samenwerking met bewoners en met het persoonlijke netwerk werden hierbij als essentieel beschreven, een openheid naar de omliggende omgeving als een kans en opdracht.

In de derde bijdrage bracht Dries Cautreels, onderzoeker aan de UGent en AWDI, een persoonlijke reflectie op het eigen levensverhaal en dat van zijn broer. De vraag werd gesteld hoe mensenrechten ook hefboom kunnen zijn voor *niet-mondige burgers*. Het antwoord op expliciete zorgafhankelijkheid via residentiële ondersteuning en een blijvende afhankelijkheidspositie van zowel bewoners als het netwerk in deze ondersteuning, impliceren immers de vraag hoe mensenrechten hefboom kunnen zijn voor wie ze niet zelf kan claimen. Kunnen mensenrechten zo ook maatstaf zijn in (residentiële) ondersteuning, bijvoorbeeld als tegengewicht voor een tendens van beheersing of ondernemerschap of als onderbouwing voor en legitimering van huiselijkheid?

Fran Van Hoorebeke van Fovig vzw sloot de inleiding af met een reflectie op voorgaande bijdragen. Vanuit de visie als federatie van het collectief overleg werd het centraal stellen van de leefwereld van elk persoon en het kunnen 'lezen' van elkaar, focussen op sterktes en het realiseren van privacy benadrukt. Ook het centraal plaatsen van de expertise van het persoonlijke netwerk – niet voorwaardelijk of via louter formeel overleg maar als centraal in de ondersteuning – werd benadrukt.

In het aansluitende debat werd verder gebouwd op mensenrechten om autonomie en vrijheid te realiseren voor elke burger, waar je ook woont. Het expliciet tegengaan van geïnstitutionaliseerde

logica's, die bijvoorbeeld via ondernemerschap versterkt dreigen te worden, en een nood aan continue en gezamenlijke reflectie op het reilen en zeilen in een residentiële zorgcontext werden benadrukt.